

Бібліотека журналу «Стежинка»

В. Цорн, О. Мікула, Г. Везикова

Правила ЖИТТЯ

Бібліотека журналу «Стежинка»

В. Цорн, О. Мікула, Г. Везикова

Правила ЖИТТЯ

Переклад з російської

«СВІТЛО НА СХОДІ»

Київ

2018

УДК 821.161.1(430)'06-97

Ц81

Бібліотека журналу «Стежинка»

Цорн В., Мікула О., Везикова Г.

Ц81 Правила життя; пер. з рос. Д. Мусієнко. — К.: Світло на Сході, 2018. —
80 с., іл.

ISBN 978-966-2089-97-4 (Укр.)

ISBN 978-3-944772-29-5 (Нім.)

Книга знайомить дітей із Десятьма заповідями, до її змісту включено публікації з журналу «Стежинка» різних років: оповідання (О. Мікула), пояснювальний матеріал (В. Цорн) і вірші (Г. Везикова).

Для дітей молодшого та середнього шкільного віку.

УДК 821.161.1(430)'06-97

Вид. № 02.545

ISBN 978-966-2089-97-4 (Укр.)

ISBN 978-3-944772-29-5 (Нім.)

© «Свет на Востоке», 2014.

© «Світло на Сході», укр. переклад, 2018.

Розділ 1

Макет скрижалей

Привіт, Коваленко! – привітався Петрик, уможовчуючись за парту. Помітивши перебинтовані пальці своєї однокласниці, запитав: – А що в тебе з рукою?

– Та вчора порізалася.

– Ляльці сукню кроїла? – засміявся Петрик.

– Ой, Петренко, ну й гумор у тебе! – образилась Оленка.

– А якщо серйозно? Що ти майструвала?

– Скрижалі. Нам у недільній школі задали, – відповіла Оленка. Побачивши, що Петрик ледве стримується, щоб знову не пожартувати, додала: – Звісно, не справжні, не кам'яні, а макет із картону.

– Скрижалі – це такі кам'яні плити, якщо не помиляюся? – уточнив Петрик. – Пам'ятаю, ти мені розповідала, що їх на горі Мойсей отримав від Бога.

– Так, – відповіла Оленка, радіючи, що її наука не минулася марно для Петрика, і він запам'ятав її розповідь про скрижалі. – Шкода тільки, що я не доробила їх. Картон дуже цупкий, ножиці зіскочили, і ось результат... – Оленка зажурено поворушила перебинтованими пальцями.

– Давай-но я після уроків прийду до тебе й допоможу вирізати, – запропонував Петрик.

Оленка з радістю погодилася. Після останнього уроку вони пішли до Оленки. У неї на столі лежав незакінчений макет скрижалей, а ще кольоровий папір, клей, фломастери.

– Поглянь! – сказала Оленка. – Треба вирізати за цією лінією, потім написати Десять заповідей на сірому папері та наклеїти зверху. Давай ти вирізатимеш, а я накреслю лінії, по яких буду писати.

Петрик заходився старанно вирізати. Картон був цупкий, і Петрик із зусиллями налягав на ножиці.

– Так, важка робота! – зітхнув він.

– Мойсееві було важче, адже він висікав скрижалі з каменю, – зауважила Оленка. – Але писав заповіді Сам Бог.

Петрик відклав ножиці, щоб трохи перепочити:

– А якою мовою Він написав заповіді?

Оленка на секунду задумалася:

– Мойсей був євреєм, отже, на івриті.

– Послухай, Коваленко, виходить, що Бог дав Свій закон тільки євреям. Чому ж усі вважають, що закон Божий мають виконувати і росіяни, і французи, і американці? Адже на горі Синай Мойсей отримав заповіді для свого народу, для Ізраїлю? Це Бог Ізраїлів. Чому ми називаємо Його і нашим Богом?

– Тому що немає іншого Бога.

– Як немає? А пам'ятаєш, ми вивчали міфи Стародавньої Греції? Там у них на Олімпі ціла купа богів була: і Зевс, і Аполлон, і Афродіта. А в Єгипті поклонялися богові сонця Ра. У слов'ян був Перун. А в скандинавів – Один, – взявся перераховувати Петрик Петренко.

– Це не справжні боги, – заперечила Оленка.

– А як ти доведеш? – не вгамовувався Петрик.

– Ну, добре. Ти бачив Перуна? Це різьблений дерев'яний стовп.

Петрик кивнув головою.

– Як ти гадаєш, Перун міг би створити небо, землю, тварин? А якби він створив людину за своїми образом і подобою, хотів би ти бути схожим на нього, Петренко?

– Ні-ні, Коваленко! Я просто поцікавився. Я не суперечу тобі, Бог Ізраїлів – наш Бог.

– Просто через ізраїльський народ Він передавав усе, що хотів сказати всім людям, – доповнила Оленка.

Петрик вирізав макет скрижалей і відклав ножиці вбік:

– Мені треба йти. Я ще на футбол хочу встигнути. Можемо завтра продовжити. Я прийду, і ми разом напишемо заповіді.

– Чудово! – погодилася Оленка. – Дякую за допомогу!

Бог Ізраїлів – наш Бог

Біблійна оповідь починається словами: «На початку Бог створив небо та землю». Далі читаємо про те, як Бог врятував сім'ю Ноя від потопу. З 12-го розділу книги Буття Біблія розповідає нам про Авраама. Про нього в Біблії багато мовиться. Знаєш чому? Про Авраама написано, що він, повіривши Богові, став батьком усіх віруючих. Він, так би мовити, заснував віру в Єдиного Бога. І Бог сказав йому: «І всі народи землі будуть потомством твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу» (Бут. 22:18). Тимчасом як усі народи навколо поклонялися зіркам, ідолам, духам, Авраам знав Єдиного Бога, поклонявся Йому та слухався Його. Цей Бог привів Авраама до країни, яку Він обіцяв нащадкам Авраама, євреям. Син Авраама, Ісак, теж вірив у Єдиного Бога й жив згідно з Його волею. Син Ісака Яків отримав від Бога нове ім'я – Ізраїль. А від дванадцятьох синів Якова походять дванадцять колін, або племен, ізраїльських. Більше ніж чотириста років ізраїльтяни жили в єгипетському рабстві.

Одного ізраїльтянина, на ім'я Мойсей, Бог обрав вождем ізраїльського народу. Бог дуже дивним чином покликав Мойсея. Мойсей пас вівці свого тестя у пустелі, біля гори Хорив, коли Бог з'явився йому в кущі, що палав, але не згорав. Мойсей вирішив подивитися, що це за диво таке, і почув із вогню голос Бога. Бог сказав Мойсею, щоб той ішов до Єгипту, звільнив народ ізраїльський від рабства та привів його до землі, яку Бог обіцяв Аврааму. Коли Мойсей запитав у Бога, хто Він і яке Його ім'я, то Бог відповів, що Він – Той, хто є. Тобто, на відміну від усіх інших так

званих богів та ідолів, Він є, Він існує і буде завжди. Інших богів просто немає. Тому й імені спеціального Йому не потрібно, Його від інших відрізняє те, що Він є. Пророк Ісая записав слова Бога: «Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене!» (Іс. 44:6). Тому Бог Ізраїлів – Бог Авраама, Ісака і Якова – також і наш Бог, наш Небесний Отець.

Минуло багато часу після цієї зустрічі Мойсея з Богом у пустелі. Народ ізраїльський, звільнений Господом із єгипетського рабства, після багатьох випробувань прийшов до того місця, де колись Бог відкрився Мойсею і покликав його стати вождем народу Божого. Там ізраїльтяни затрималися надовго: Бог вирішив дати їм закони, за якими вони мали жити, щоб не стати такими ж темними язичниками, як навколишні племена, котрі поклонялися виробам із дерева, каменю і металу та приносили дітей своїх у жертву ідолам.

Окрім багатьох інших законів, Бог дав Своєму народові через Мойсея Десять заповідей. Починає їх Господь такими словами:

*«Я – Господь, Бог твій,
що вивів тебе з єгипетського краю
з дому рабства» (Вих. 20:2).*

Десять заповідей стали Основним законом Ізраїлю, а з часом і майже всього світу. Саме про Десять заповідей ми будемо роздумувати на сторінках цієї книги.

Правила життя

Безліч законів придумали люди,
Книг юридичних – тисячі тон!
Та головнішим у Всесвіті буде
Божий закон.

Блискавка, грім і Синай, мов у пламені, –
Так позначається Боже буття.
Правила Він висікає на камені
Нам для життя.

В літерах вічних наказ й засторога,
Щоб із дитинства засвоїли ми:
Перше – як ставитись треба до Бога,
Друге – як треба чинити з людьми.

Розділ 2

Із любові до Бога

Отже, продовжимо? – бадьоро сказав Петрик, милуючись скрижальями з картону, які він учора вирізав.

– Давай складемо мій аркуш навпіл і напишемо першу заповідь. Треба розрахувати так, щоб усе вмістилося. У Біблії текст довгий, але вчитель дозволив його дещо скоротити, – сказала Оленка. – Я прочитаю увесь текст, і ми вирішимо, як написати.

– «Я – Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. Хай не буде тобі інших богів переді Мною», – прочитала Оленка.

– Давай напишемо просто: «Я – твій Бог», – запропонував Петрик.

– Ні, не годиться, – заперечила Оленка. – Треба написати ще про інших богів, які насправді не боги. Бо виходить, що в кожного може бути свій бог.

– Гаразд, давай так: «Я – Господь, Бог твій. Хай не буде тобі інших богів», – подумавши, продиктував Петрик.

– Чудово! Так і напишемо, – погодилася Оленка, взяла фломастер і почала старанно виводити літери.

Петрик, спостерігаючи за Оленкою, гортав Біблію.

– А чому Бог саме цю заповідь написав найпершою на кам'яних скрижальях? Вона що, найголовніша? – запитав він Оленку. – Найголовніше завжди пишуть на початку.

– Це і є найголовніше – знати й любити Бога. Народ ізраїльський не скорочував текст, ізраїльтяни читали закон Божий

повністю й завжди пам'ятали, що Бог вивів їх із рабства, – припинивши писати, сказала Оленка. – Вони були дуже вдячні Йому за це й навчали своїх дітей із малечку любити й слухатися Бога та дякувати Йому. Слова закону в Ізраїлі співали як пісню, і співають досі.

– Так, я колись бачив фільм, – пригадав Петрик. – Вони сурмили в сурми, а потім співали. А ще в тому фільмі показували, як батько прив'язує коробочки, в яких лежать пергаментні аркуші з написаними на них словами закону, на руку та на чоло, а його маленький син навчається цього.

Оленка продовжувала писати, а Петрик задумався. Раптом тихо й серйозно сказав:

– А мій тато ніколи мені не розповідав про Бога. І мама також. Тільки бабуся навчала: якщо погано поводитися, то Бог покарає. І я навчився боятися Бога. А виявляється, Його треба любити.

Оленка відклала фломастер і серйозно поглянула на Петрика:
– Бог не хоче, щоби ми Його боялися. Але Він хоче, щоби ми боялися Його засмутити, тобто грішити.

– А яка різниця? – не зрозумів Петрик.

– Бог любить нас, але ненавидить гріх. А гріх завжди має наслідки. Гріх може відвести людину дуже далеко від Бога. Але Бог, із любові, завжди готовий пробачити й прийняти грішника, – пояснила Оленка.

– А як ти гадаєш, Коваленко?.. Ось у мене є друг. Він без дозволу взяв у старшого брата бінокль і хотів подивитися, як він зроблений. Але потім не зміг зібрати й заховав розібраний бінокль у гаражі, а братові сказав, що не знає, де він... Що йому тепер робити? Бог пробачить йому цей гріх? І що робити з біноклем? – у Петрика затремтів голос.

– Мені здається, я знаю цього «друга», – здогадалася Оленка.

– Так, це я. Якщо я скажу про бінокль, Генка мене вб'є. Невже в цій ситуації Бог може мені допомогти? – запитав Петрик зі сльозами на очах.

– Бог усе може. Ти зараз попроси в Бога пробачення й допомоги, а потім я тобі дещо скажу.

Петрик тихо помолився Богу й витер сльози. Оленка посміхнулася й сказала:

– Принеси бінокль. Мій сусід працює у майстерні з ремонту оптичних приладів, він полагодить його.

– Але в мене немає грошей, щоб заплатити за ремонт! – відказав Петрик.

– Річ у тім, що мій сусід теж знає і любить Бога. Він залюбки допоможе тобі, – впевнено сказала Оленка.

Заповідь перша

Існує чимало правил дорожнього руху. Всі правила знають лише ті, хто складає іспити на водійські права. Та з-поміж цих правил є найважливіші, які знає кожна людина. Наприклад: іти або їхати на червоне світло світлофора – смертельно небезпечно.

Господь Бог дав Своєму народові багато заповідей, але є серед них найважливіші. Їх можна назвати Конституцією, або Основним законом Бога та Його Царства. Сьогодні ми поговоримо про першу заповідь. Звучить вона так:

«Я – Господь, Бог твій. . . Хай не буде тобі інших богів переді Мною!» (Вих. 20:2–3).

Чому Бог дав таку заповідь? Та тому що тільки Він – Бог, інші – не боги. Якщо люди комусь поклоняються як богу, це ще не означає, що це справді бог. Спробую пояснити. У тебе є тато й мама. Можливо, тільки мама або тато. Отже, мама тебе дуже любить. Вона тебе народила. Ти – її син (або дочка). І раптом тобі, не знаю вже чому, спало б на думку сказати їй: «Я хотів би, щоб мою мамою була тітка Даша з сусіднього під'їзду». Уявляєш, як твоїй мамі було б боляче?

Або інший приклад. Ти прийшов до школи. Радієш зустрічі зі своїм кращим другом. Ви давно не бачилися,

оскільки твій друг провів канікули у родичів в Америці. Ти підходиш до дверей класу й чуєш (ти не навмисне підслуховував, просто так сталося), як твій друг говорить комусь: «Ні, ми з Сергієм не друзі. Ми просто в одному будинку живемо...» І в тебе все обірвалося всередині. Адже ти з ним і до недільної школи ходив, і в дитячому таборі ви були разом. Тобі здавалося, що він теж скоро стане віруючим. А він раптом говорить таке! Ти зайшов у клас і побачив, із ким твій друг розмовляє. Адже це Мишко на прізвисько Муха, якого залишили на другий рік. Він уже й горілку п'є, і курить, а слова такі непристойні каже, що й слухати соромно. І тобі стало так боляче, що твій друг, якому ти бажав тільки добра, обрав собі за друга того, хто його прямою дорогою до в'язниці доведе.

Або ще один приклад. Ти вже закохувався (чи закохувалася)? Тобі хотілося, щоб та, у кого ти закохався (чи закохалася), була завжди поряд із тобою, розмовляла із тобою, ішла після школи з тобою додому... Взагалі, щоб для неї був тільки ти (якщо ти хлопець), а для нього тільки ти (якщо ти дівчина). Любов не помічає інших. Так ми влаштовані.

Існує тільки один Бог. Той, Хто створив увесь світ; Той, Хто послав у цей світ Свого Єдиного Сина Ісуса Христа, щоб через Нього всі ми отримали спасіння; Той, Хто зробив усе, щоб ми були щасливі й у цьому житті, і в майбутньому, вічному. Бог нас дуже любить. Він бажає, щоб і ми любили Його. Тільки Він може зберегти нас від зла, тільки Він має силу спасти нас і благословити нас. Тому Він говорить: «Хай не буде тобі інших богів переді Мною!»

Твій Господь і Бог

Я тепер найголовніше знаю –
Не для когось Бог Закон дав Свій.
Звернення до мене там лунає,
Ось початок: «Я – Господь, Бог твій...»

Треба нам для щастя так багато:
Дім, родина, безліч перемог,
Ігри, друзі, ще й пиріг на свято,
Та спочатку – «...твій Господь і Бог».

Бо ранкове сонце в небі чистім,
Зорі, що вартують спокій мій,
Навіть пташки дихання і пісню
Бог тримає у руці Своїй.

Серце Всесвіт неосяжний має,
Бога вічний трон – він саме там.
Поряд з Богом той перебуває,
Хто знайшов Спасителя Христа.

Вірною та вічною любов'ю,
Мов дітей, нас любить Бог давно.
І страждання наші, й сльози болю
Знає Він, Йому не все одно.

Бога замінити неспроможні
Захід, Схід в премудрості своїй.
На що серце відгукнутись може
Так, як на прозріння: «Я – Бог твій»?

Розділ 3

Кумири

Як справи, Петренко? – запитала Оленка Петрика, котрий чатував на неї біля дверей класу. – Віддав Генці бінокль?

– Так, віддав. Знаєш, Коваленко, я спочатку хотів тихенько підкласти його, але потім наважився й розповів усе, як було.

– І що сказав Генка?

– Він спочатку розсердився, потім перевірів, чи все гаразд із біноклем, і заспокоївся.

– Ось і чудово! – посміхнулася Оленка.

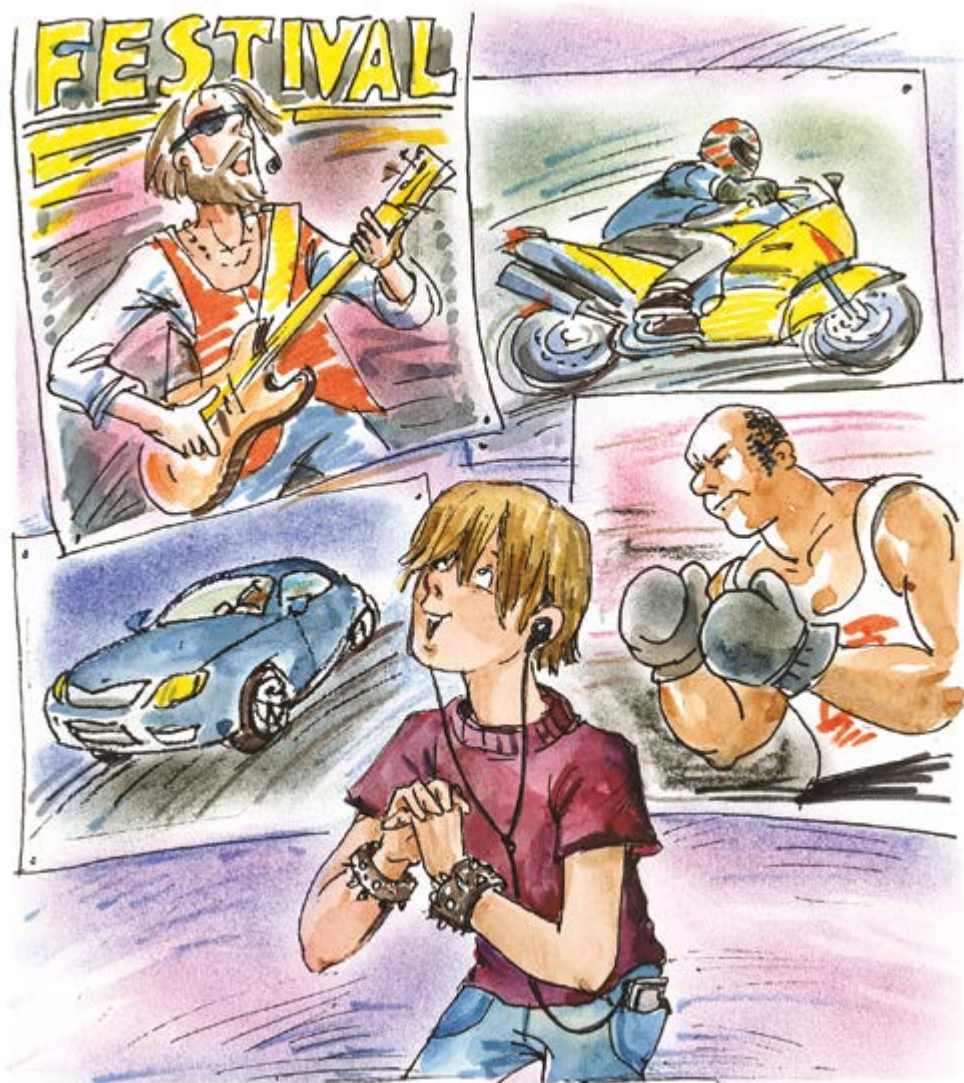
– Не зовсім. Потім він почав глузувати з мене. Каже: «Ну все, братику, тепер зроби собі статую Бога й поклоняйся їй». І ми знову з ним посварилися, – засмучено сказав Петрик.

Аж ось пролунав дзвоник, і Оленка запропонувала:

– Після уроків – до мене. Я буду макет скрижалей робити, і ми поговоримо про статуї та різні зображення Бога. Це якраз друга заповідь.

Уроки пролетіли непомітно, і невдовзі друзі знову сиділи за Оленчиним письмовим столом.

– Поглянь, ось друга заповідь: «Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм». На наших скрижалях ми напишемо так: «Не роби собі кумира та не вклоняйся йому», – сказала Оленка, розкладаючи аркуш, на якому вже була написана перша заповідь, і почала виводити літери другої заповіді. – Я буду писати й розповідати. Пам’ятаєш, ми

читали, як Мойсей повернувся до народу з гори Синай зі скрижалями?

– Пам’ятаю, – відповів Петрик. – Народ тоді поклонявся золотому тельцю, якого люди самі зробили. Мойсей розсердився і розбив скрижалі. Як вони могли? Адже їм зовсім нещодавно Бог показав такі дива! Чому вони так учинили? Це ж так безглуздо – поклонятися корові, нехай навіть золотій!

Оленка відірвалася від роботи:

– Знаєш, це не просто безглуздо. Це страшно, тому що за кожним кумиром – так називається ідол або якесь зображення божества – стоїть ворог Бога – сатана.

Петрик зіщулювся:

– Як це?

– Слава та поклоніння мають належати Богові, тому що тільки Бог – святий. Не тому, що Бог потребує поклоніння або слави. Так вимагає справедливість – слави та поклоніння гідна тільки Досконалість. І будь-які зображення Бога, навіть дуже гарні, – це лише зображення. Жодне зображення не може передати всю велич, могутність і красу Бога.

– Ой, а що ж робити, якщо я дивлюся по телевізору бокс і вболіваю за братів Кличко? Адже спортсменів і артистів іноді теж називають кумирами. Аплодують їм, скандують... – розгубився Петрик.

– Усе гаразд, якщо без надлишку. Це нормально – вболівати за спортсменів, насолоджуватися чийось прекрасним співом, та якщо ти обклеїш свою кімнату їхніми фотографіями й будеш в усьому наслідувати їх, це вже неправильно. Адже вони – звичайні люди. Сильні, гарні, талановиті, але це – люди, і вони недосконалі. Нам є Кого наслідувати. Бог показав нам Досконалість – Ісуса Христа. А наслідувати навіть видатного спортсмена – усе одно що поклонятися золотій корові, – посміхнулася Оленка. – Можна навчатися у таких людей чогось гарного, але не робити з них кумирів.

– Так, я зрозумів, – сказав Петрик. – Сьогодні ж зніму зі стіни плакат із братами Кличко.

Заповідь друга

Прочитаймо в книзі Вихід другу заповідь, яку дав Бог Своєму народові:

«Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я – Господь, Бог твій, Бог заздрисний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто тримається Моїх заповідей» (Вих. 20:4–6).

Багато людей говорять, що зображення створюються для того, щоб легше було уявити Бога. Вони малюють або вирізають із дерева, або висікають із каменю Бога таким, яким бачать Його у своїй фантазії. Але людська фантазія дуже ненадійна в такому важливому питанні. Ось чому багато народів стало на хибний шлях поклоніння ідолам. Бог заборонив поклонятися будь-яким зображенням, навіть дуже гарним. Це важлива заповідь! Бог бажає з кожним віруючим мати особисте спілкування, торкатися серця кожної людини й чути молитви людей, які звертаються до Нього. Як Господь Бог буде слухати молитву людини,

яка молитесь якомусь зображенню, якщо Він Сам заборонив це робити?

Деякі люди вважають, що існують особливі святі місця, де краще поклонятися Богові. У 4-му розділі Євангелія від Івана описаний дуже цікавий випадок. Ісус розмовляє з жінкою з Самарії. Зрозумівши, що Ісус не звичайна людина, вона поставила Йому запитання, яке тоді викликало багато суперечок: «Наші священники кажуть, що треба поклонятися на тій горі. А юдеї кажуть, що лише в Єрусалимі, в храмі, можна істинно вклонятися Богові. Що Ти скажеш?» Ісус відповів їй, що настане час, коли й не на горі тій, і не в Єрусалимі будуть люди поклонятися Богові, оскільки важливо не «де», а «як». Він сказав, що Бог шукає Собі шанувальників, які поклоняються Йому в душі та істині.

Коли народ ізраїльський залишив Єгипет, під час однієї зупинки в пустелі на ізраїльтян накинута змія. Дуже багато людей загинуло від їхніх укусів. Тоді Мойсей попросив Бога заступитися за народ. Бог наказав йому зробити змію з міді та поставити його на жердині посеред ізраїльського табору. І вжалена людина, подивившись на мідну змію, буде зцілена. Мойсей так і зробив. І більше нікому не загрожувала смерть, якщо його вкусила змія: подивився на мідного змія – і видужав.

І що ж зробили ізраїльтяни, коли прийшли до своєї землі? Вони назвали цього мідного змія Нехуштаном і кадили йому доти, доки до влади не прийшов благочестивий цар Єзекія, котрий цього ідола розтер на порошок. Біблія говорить, що Єзекія дуже добре вчинив (2 Цар. 18).

Отже, друга заповідь у Біблії говорить про те, щоб ми всім серцем своїм, усіма думками шукали Бога та слухались тільки Його в усьому, що Він говорить нам.

Не поклоняйся ідолам

У народів язичницьких страх:
Бог Ізраїлю – Бог могутній,
Не сховати Його у шатрах,
Бо усюди Господь присутній.

Неможливо Його вмістити
В дерев'яному тілі боввана,
Золотим істуканом відлити
Й милуватися з ранку й до рана.

У Ізраїлю Бог не такий:
Вміє Він і любити, й прощати.
І до Нього царі й жебраки
Можуть кожної миті звертатись.

Не вклонятися бовванам –
Людям дав Господь повеління.
Залишив настанови нам
Для достойного богослужіння.

Бог є Дух, і тому Він велить
Поклонятися в дусі та правді,
І тебе Він поблагословить,
Якщо ти так чинитимеш завжди.

Розділ 4

Тільки гарні слова

Оленко, я зовсім не розумію третю заповідь! – з порогу заявив Петрик, щойно Оленка відчинила йому двері.

– Проходь, Петренко, зараз розберемося, – запросила Оленка однокласника до своєї кімнати.

– Я вчора весь вечір думав, сьогодні цілий день і все одно нічого не зрозумів! – засмучено промовив Петрик і розгорнув Біблію. – Ось як написано тут: «Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Імення надаремно». Поясни мені, як можна призивати ім'я Бога надаремно.

– Мені здається, – відповіла Оленка, – що людина тоді призиває ім'я Господа надаремно, коли це ім'я для неї нічого не означає. Хтось говорить про Бога, може, навіть щось хороше, але в його серці немає любові до Бога, немає вдячності Йому.

– А хіба таке можливо? – здивувався Петрик.

– Звісно, наприклад, людина заявляє, що вона віруюча, а сама й Біблію не читає, і не молиться, і про Господа нічого не знає. Ось і виходить, що слова такої людини про Господа даремні. Це тільки слова, а не справжня віра, яка об'єднує нас із Богом.

– Дякую, Оленко, бо я злякався: а раптом я теж призиваю ім'я Господа даремно. Я хоч і віднедавна читаю Біблію і молюся не так часто, як ти, але я точно знаю, що я – віруючий, – полегшено зітхнув Петрик.

– Знаєш, Петренко, трапляється й таке: наприклад, дитина бачить, як її друзі або віруючі батьки моляться, вона чує в церкві

проповіді, їй подобається в недільній школі правильно відповідати на запитання вчителя. Ось вона й говорить про Господа, молиться вголос, називає себе віруючою, а в серці її – порожняча, – помовчавши, сказала Оленка.

– Ти мене зовсім заплутала! Як же мені визначити, порушую я цю заповідь чи ні? – засмучено промовив Петрик.

– Мені здається, що багато хто, навіть щирі християни, можуть порушувати цю заповідь: можуть пообіцяти щось Богу й не зробити. Можуть заради гарних слів сказати щось, що не торкається їхнього серця, наприклад: «Слава Богу!» – тому що так заведено. Можуть молитися, просто промовляючи завчені слова, а не те, що в них на серці, – задумливо сказала Оленка й почервоніла: – Я теж так іноді чиню.

– Ти? Не може бути! Мені здається, що ти взагалі ніколи не грішиш! – здивувався Петрик.

– Та що ти?! Грішу, і дуже часто.

– То що, виходить, що Бог дав нездійсненні заповіді? – запитав Петрик.

– Ці заповіді говорять нам про те, який наш Господь. Закон Божий – святий і досконалий. Бог дав його Своему народові, щоб той прагнув до святості й досконалості.

– А були люди, котрі змогли повністю виконати всі заповіді? – запитав Петрик.

– Ні, жодна людина не змогла виконати увесь закон. Тільки Господь Ісус Христос.

– Виходить, що за часів Старого Заповіту жодна людина не змогла повністю догодити Богові? – не заспокоювався Петрик.

– За часів Старого Заповіту люди могли принести жертву за гріх. Їм було наказано ходити до храму, де за них молився священник. Вони самі молилися й каялись, і Бог прощав їм. Ми живемо за часів Нового Заповіту, нам не треба приносити жертву, якщо ми порушуємо якусь заповідь, тому що Ісус

Христос – це наша жертва за гріх. Ми можемо в молитві попросити прощення у Господа, і Він пробачить.

– То що, нам не треба виконувати ці заповіді? – запитав Петрик.

– Бог дивиться на наше серце. Якщо ти справді любиш Господа, то ти захочеш бути слухняним Йому й намагатимешся виконувати Його заповіді. А якщо ти думаєш, що за тебе вже все виконав Ісус і ти можеш жити як заманеться, тоді ти...

– Призиваєш ім'я Господа даремно! – закінчив Петрик.

– Точно! Твоя правда, Петренко! – посміхнулася Оленка.

Заповідь третя

Ти пам'ятаєш, як Бог дав Мойсею закон, Десять заповідей? Мойсей був на горі сорок днів і ночей та спілкувався з Богом. І Бог Своєю рукою написав на кам'яних скрижалях найголовніші заповіді, якими Він визначив Свої стосунки з людьми. І ось Він пише одну заповідь, другу, потім... третю:

«Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилює Господь того, хто призиватиме Уього Імення надаремно» (Вих. 20:7).

Що це за заповідь така? І чим вона важлива? Ти пам'ятаєш, як Бог покликав Мойсея стати вождем ізраїльського народу? Тоді Мойсей запитав: «Яке Твоє Ім'я? Щоб мені знати, що казати Ізраїлеві, коли вони мене запитають, хто мене послав». Бог тоді сказав: «Скажи їм, що Сущий (у Біблії давньоєврейською мовою написано „Яхве“, у деяких Бібліях – „Єгова“) послав тебе». Тобто ім'я Бога – Сущий!

Усіх інших так званих «богів» просто немає. Вони ідоли. А наш Бог існує! Коли ми на когось посилаємося, то користуємось його авторитетом, його іменем. Якщо в тебе є старший брат, то не кожен на перервві до

тебе чіпляється, чи не так? А якщо хтось і наважиться, то ти можеш сказати: «Стережіться, бо скажу своєму старшому братові, він карате займається». І їх наче вітром здує. Але ж ти не можеш на кожній перерві й за будь-якої ситуації посилатися на брата! А особливо, коли ти помиляєшся. Тобі не варто задиратися до інших лише тому, що в тебе є старший брат. Це й мається на увазі в третій заповіді. Ти не повинен говорити повсякчас «йй-богу», тобто клястися Його іменем. Ти не повинен говорити: «Бачить Бог, я зробив те й те правильно», хоча сам знаєш, що помилився.

Промовляти ім'я нашого Господа потрібно з благоговінням і величезною повагою, яку Біблія називає страхом Божим. І коли ми молимося, треба робити це усвідомлено, не пересипаючи молитви словами «Господи, Господи». Ісус попереджав, що не всі, хто говорять «Господи, Господи», увійдуть до Царства Небесного.

Уяви собі, що ти розмовляєш із другом, з яким бачишся щодня. Звуть його, наприклад, Іван. І ти, розмовляючи з ним, постійно повторюєш: «Ваню, чуєш, ходімо на вулицю. Ваню, а ти, Ваню, теж цю книгу читав, га, Ваню?» Це зневажливо. Наш Бог хоче, щоб ми з Ним завжди розмовляли, але при цьому не промовляли Його ім'я даремно, не клялися даремно Його іменем, тобто не вимовляли його бездумно. Тому Він, люблячи нас і бажаючи чути наші молитви, дав нам цю важливу заповідь: «Не призивай Імення Господа, Бога твого, надаремно».

Сувора заповідь

Заповідь третя й сьогодні
Лунає чітко і впевнено:
«Ніколи ім'я Господнє
Не закликай надаремно».

В клятвах та суперечках,
У балачках – слід це знати –
Боже ім'я недоречно
Згадувати й промовляти.

Бог – всемогутній, єдиний.
Людам нема чим гордитись.
Ось чому кожній людині
Богові треба вклонитись.

І поки ми в цьому світі,
Дуже доречно подбати,
Як нам – дорослим і дітям –
Боже ім'я промовляти.

Слухайся, якщо хочеш
В небі отримати право
Бачити на власні очі
Святість Його та славу.

Розділ 5

СВЯТО

Продовжувати майструвати скрижалі Оленка й Петрик домовилися в суботу. Почувши дзвінок у двері, Оленка побігла відчиняти. На порозі, посміхаючись, стояв Петрик зі згортком у руках.

– Привіт, Петренко! – привіталася Оленка. – Ти сьогодні якийсь радісний. А що це ти приніс?

– Пиріг із журавлиною, мій улюблений.

– А що, в тебе якесь свято? – поцікавилася Оленка.

– Ні, просто так. Мама на вихідні завжди щось смачненьке готує.

– Чудово, прохось! Я зараз чай заварю.

– Давай спочатку за справу, а вже потім за пиріг візьмемося, – запропонував Петрик.

Так і зробили. Оленка розклала на столі картон, папір, фло-мастери.

– Отже, сьогодні четверта заповідь. Про суботу, – сказала Оленка, розгортаючи Біблію.

– Якраз на часі. Зараз дізнаємося, чи можна в суботу їсти пиріг із журавлиною, – пожартував Петрик.

Оленка прочитала: «Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість днів працєю і роби всю працю свою, а день сьомий – субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихосько твій, що в брамах твоїх. Бо шість днів творив

Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословив Господь день суботній і освятив його».

– Ой, Коваленко, – засмутився Петрик, – виходить, що сьогодні нам не можна з тобою наші скрижалі робити? І уроки робити не можна. І мамі допомагати не можна – я в суботу маю пилососити всю квартиру. Ось і виходить, що можна тільки чай із пирогами пити, – понуро підсумував він.

– Це не зовсім так, – заперечила Оленка. – Сам Ісус у суботу займався справами милосердя. Одного разу Він зцілив людину, в якій рука була скалічена хворобою. А коли Його почали звинувачувати в тому, що Він порушив четверту заповідь, Христос їм ось що відповів. – Вона погортала Біблію і розгорнула 12-й розділ Євангелія від Матвія: «Чи знайдеться між вами людина, яка,

одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? А скільки ж людина цінніша за ту овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!»

– Це зрозуміло, – сказав Петрик. – Вівцю врятувати треба. А ось пилювати килими? Може, краще в неділю? Але в неділю я хотів із тобою до церкви піти. Що ж робити?

– Розумієш, Петренко, Бог дав цю заповідь Своєму народові для того, щоб вони шість днів на тиждень присвячували роботі, а один день – Господу. В Ізраїлі субота – сьомий день тижня, день спокою. У суботу в синагогах проходить богослужіння. А в нас, християн, богослужіння в церкві відбувається у неділю – у нас неділя вважається днем спокою. Тому ми неділю присвячуємо Господу. І я думаю, що краще так спланувати свій час, щоб у неділю не пилювати, не працювати в саду або на городі. Ти зрозумів?

– А якщо раптом мене в неділю мама попросить допомогти помити посуд? Що мені робити?

– Звичайно, помити! – відповіла Оленка.

– Будемо вважати, що це вівця в яму впала, – засміявся Петрик.

– Так. Господь сказав, що добро можна робити будь-якого дня.

– Ми напишемо на наших скрижалях так: «Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість днів працюй... а день сьомий – субота для Господа, Бога твого», – запропонував Петрик.

Написавши на аркуші текст четвертої заповіді, Оленка прибрала скрижалі. Потім вона принесла чайник і чашки та розрізала пиріг.

– Ой, як смачно! – похвалила Оленка. – Просто свято якесь!

– Субота! – посміхнувся Петрик.

Заповідь четверта

Якому дню ти найбільше радієш? Коли я був дитиною, то найбільше радів, коли наставала неділя. До цього дня мама завжди пекла хліб і пироги. Мої батьки дуже чітко дотримували день спокою. Вони говорили, що Бог Сам наказав нам шість днів працювати (або вчитися), а сьомого дня відпочивати. Ця заповідь записана в Біблії:

*«Пам'ятай день суботній,
щоб святити його!» (Вих. 20:8).*

Коли я прокидався, то бачив, як мама на кухні накриває на стіл, а тато у вітальні читає Біблію. Ми знали, що після сніданку поїдемо на богослужіння у Караганду – велике місто неподалік від нашого шахтарського селища. На богослужінні ми слухали урочистий спів хору та проповіді. Церква була повна-повнісінька, тож найчастіше нам всередині не вистачало місця. Обідати ми приїжджали додому, і, як правило, в нас були гості. По обіді батьки й гості співали, читали Біблію і про щось гаряче сперечалися.

Я знав, що вони роздумують над тим, що прочитали в Біблії, але їхні дискусії я тоді не розумів і займався своїми справами: малював, грав, читав книжки.

Увечері всі знову зустрічалися для богослужіння. Так зазвичай проходив у нас день спокою.

Четверта заповідь – «Пам'ятай день суботній, щоб святити його» – ніби поєднує собою повеління Бога про наше ставлення до Нього та наше ставлення до інших людей. Бог турбується про нас. Він бажає, щоб у нас був один день, коли ми могли б займатися не буденними робочими справами: навчанням, прибиранням, роботою на виробництві, – а заспокоїлися серцем. Цей спокій ми можемо знайти лише в спілкуванні з Богом: читати Його Слово (Біблію), відвідувати богослужіння, щоб разом із іншими віруючими поклонитися Богу й прославити Його.

Чому християни присвятили перший день тижня, неділю, виконанню цієї заповіді? Гадаю, тому, що так почали робити перші церкви одразу після воскресіння Ісуса Христа. Вони першого дня тижня збиралися для молитви, для поклоніння Богу та вивчення Його Слова, а також брали участь у причасті. Бог дав суботу («спокій» – у перекладі з єврейської) як знак Свого завіту, договору з народом ізраїльським. Тому, думаю, перші християни присвятили день воскресіння Ісуса Христа з мертвих і день народження Церкви Христової (прочитай про це в другому розділі книги Дій апостолів і зверни увагу на те, як і якого дня тижня це відбулося) тому, щоб «пам'ятати день спокою».

Так наказав Бог у Своему законі. Богу дуже важливо, щоб до наших сердець прийшли мир і спокій, тому Він дав нам цю заповідь.

Особливий день

Особливий цей день, день святий,
Він на інші дні так не схожий,
Я люблю із родиною йти
Рано-вранці у церкву, в дім Божий.

Там зустріну я друзів своїх
І побачу обличчя знайомі,
Я співатиму серед святих
І молитимусь в Божому домі.

Мирно й затишно вдома в цей день,
За вечерею – вся родина.
Тільки так не в усіх людей
У цей день мирно й тихо в хатинах.

Бог створив за шість днів світ оцей,
Потім спокою день призначив.
Та шкода, що більшість людей
Вже забули, що все це значить.

В каруселі турбот, суєти
Необхідна зупинка кожному,
Особливий день маєш ти,
Щоб ім'я прославити Боже.

Розділ 6

Не просто покора

Чому ти такий сумний? – запитала Оленка, побачивши Петрика, який входив до класу. – Вдома щось негаразд? І вчора ти не прийшов на заняття недільної школи. Щось сталося?

– Мене батько до церкви не пустив, – похмуро відповів Петрик. – Сказав, що вдома важливіші справи. Довелося допомагати вішати нові полиці на кухні.

– Шкода, звичайно, але це теж потрібно.

– Потрібно, хіба я заперечую? Але ж можна це іншого дня робити! – обурився Петрик. – У батька завжди так: у суботу в гаражі цілий день возиться, у неділю вдома чи на дачі щось робить. Я йому сказав, що в Біблії написано, що людина повинна шість днів працювати, а один день відпочивати, то він мені цілу лекцію прочитав. Усе згадав: і мої оцінки, і футбол, і шкільні канікули три місяці...

– Не засмучуйся. Після уроків поговоримо про це, – заспокоїла Оленка товариша.

– Авжеж, після уроків! Батько мені цілий список завдань дав: до аптеки сходити, бабусю відвідати, речі з хімчистки забрати. Тож сьогодні я не зможу до тебе прийти.

– Я допоможу тобі. Разом сходимо і до аптеки, і до бабусі. Між іншим, усі ці завдання дуже доречні. Ти знаєш, яка наступна заповідь? – запитала Оленка.

– Знаю: «Шануй свого батька та матір свою».

– Ця заповідь має продовження: «...щоб довгі були дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі». Ця заповідь – з обітницею, тобто з обіцянкою Бога довгого життя, – пояснила Оленка. – Слухатися батьків і шанувати їх – корисно для нас самих.

– Тобі легко говорити, – заперечив Петрик. – У тебе батьки віруючі. Батько тебе ніколи не карає. А мені, знаєш, як іноді дістається?

– Батьків не обирають. Це твоя мама й твій тато. Завдяки їм ти з’явився у цей світ. Вони виростили тебе, годують, одягають, дбають про тебе. А якщо батько карає тебе, то це тому що любить тебе й хоче, щоб ти виріс хорошою людиною.

– Я це розумію. Але мені іноді важко бути слухняним.

Тут пролунав дзвоник, і розмову довелося припинити. Після уроків Оленка з Петриком купили в аптеці ліки для бабусі й вирушили до неї додому. Біля підземного переходу Оленка раптом зупинилася.

– Зачекай хвилинку, – сказала вона Петрику й підійшла до квіtkового кіоску. – Купімо бабусі квіти.

– Сьогодні ж не Восьме березня, навіщо їй квіти?

– А ти думаєш, що жінкам квіти треба дарувати тільки Восьмого березня? – усміхнулась Оленка.

– Ну, ще на день народження, – почухав потилицю Петрик.

Оленка виразно подивилася на Петрика й купила букет жовтих хризантем.

Бабуся гостинно зустріла дітей, пригостила чаєм із медовими пряниками. Вона була дуже рада квітам, увесь час поглядала на букет і гладила по голові то Петрика, то Оленку.

Коли вони розпрощались із бабусею, Петрик зауважив:

– Ти знаєш, вона зазвичай бурчить і скаржиться на життя, а сьогодні така добра! Це через квіти?

– Через пошану. Принести ліки хворій бабусі – це обов’язок. Це просто покора батькам, які доручили тобі щось зробити. А подарувати квіти чи сказати добре слово, або просто погуляти разом у парку – це і є шанобливість. І до батьків, і до бабусі. – Оленка посміхнулась і продовжила: – І саме це подовжує життя і робить його таким гарним, як сьогоднішній вечір.

– Стривай-но, Оленко! Я зараз, – сказав Петрик і побіг.

За кілька хвилин він повернувся, тримаючи в руках два невеличких букетики айстр.

– Я мамі квіти купив. Вона айстри любить. А це тобі, Оленко, хоч ти мені не тітка й не бабуся, – ніяковіючи, простягнув він другий букетик усміхненій однокласниці. – І чому ви так квіти любите?

Заповідь п'ята

Головний закон Бога (Десять заповідей) ділиться на дві частини: заповіді щодо нашого ставлення до Бога, а також заповіді, які вчать, як нам ставитися до інших людей. Про перші чотири заповіді, в яких ідеться про наше ставлення до Бога, ми вже говорили. Тепер поговоримо про заповіді, в яких Бог говорить, як нам ставитися до інших. І починає Він, як ти думаєш, із чого? Правильно, з нашого ставлення до батьків. Бог говорить:

*«Шануй свого батька та матір свою,
щоб довгі були твої дні на землі,
яку Господь, Бог твій,
дає тобі» (Вих. 20:12).*

Ніхто в усьому світі не любить нас так, як батьки. Ми – їхня частина. Вони готові відмовитися від чого завгодно, аби нам було добре. Недарма Бог називає Себе нашим Батьком – Він нас так любить, як ніхто інший. І недарма стільки віршів складається і пісень співається про неперевершену любов матері.

Можливо, ти думаєш, навіщо нам ця заповідь, якщо ми своїх батьків і без неї любимо? Гарне запитання. У заповідь «Шануй свого батька та матір свою» Господь Бог уклав набагато більше, ніж настанову по-дитячому любити тата й маму. Наприклад, Бог категорично заборонив підвищувати

голос на своїх батьків. А того, хто руку підніме на батька або матір, Бог навіть наказав стратити. Але є ще одне, що Бог очікує від нас щодо батьків, що для Бога й для нас дуже важливо: послух. Я знаю, що це не найлегша справа – слухатися батьків, але Бог це наказує. Біблія говорить, що люди повстали проти Бога й тепер вони «обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві» (Рим. 1:30–31). Ти звернув (чи звернула) увагу на слова «неслухняні батькам»? Непослух батькам – великий гріх.

Окрім того, слова цієї заповіді містять також наказ дбати про батьків, коли вони постаріють, коли вже не вони будуть піклуватися про тебе, а потребуватимуть твоєї турботи. Навіть коли в тебе буде своя сім'я, ти маєш піклуватися про своїх батьків (шанувати!): телефонувати їм і цікавитись, як їхні справи, чи не мають вони потреби в чомусь. Регулярно навідуватися до них, якщо ви не разом живете. Слідкувати за тим, щоб вони не мали нестатку в чомусь. Бог турбується про те, щоб старим було добре, тому Він дав цю заповідь.

Якщо ми хочемо мати цікаве, благословенне Богом життя, нам треба жити за Словом Божим. Наприклад, у Посланні апостола Павла до ефесян дуже зрозуміло про це написано: «Діти, – слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! „Шануй свого батька та матір“ – це перша заповідь з обітницею, – „щоб добре велося тобі, і щоб ти був на землі довголітній“» (6:1–3).

Хочеш, щоб тобі й твоїм дітям було добре? Виконуй беззаперечно п'яту заповідь Господа, Бога твого.

Шануй батька та матір

Шанувати треба батька й мати,
Щоби жити довго і щасливо.

Слухатись батьків, їх поважати –
Це в очах Господніх справедливо.

Їхній біль, молитви, труд і втома,
Зморшки, що прикрасили лице, –
Це любов, і вічна, і жертовна, –
Вдячний серцем будь батькам за це.

Таємниця хай від батьків не буде,
А порозуміння та довіра,
Бо батьки твої завжди й усюди
Кращого тобі бажають щиро.

І коли вони тебе покличуть,
Не барись, **хутчіш допомагай**,
Труд, що в радість, дітям дуже личить.
Виростеш, слова ці пригадай.

Із батьками **в церкві бути – щастя**,
Коли ти з дитинства у служінні.
Допоможе це тобі закласти
Для життя підвалини надійні.

Не суди батьків своїх ніколи,
Іншим не давай з них глузувати,
Враз погані припиняй розмови –
Поспіши на їхній захист стати.

Головний зміст слова «шанувати» –
Це від серця, віддано **любити**.
Тож шануй завжди ти батька й мати –
Будеш довго та щасливо жити.

Розділ 7

Дорогоцінний дарунок Бога

Спрацювало! – зателефонував Петрик увечері.

– Що спрацювало? – не відразу зрозуміла Оленка.

– Букет. Я подарував мамі квіти, вона так зраділа! Увесь вечір весела була. А тато на мене так дивно подивився. Він спочатку заходився старий пилосос ремонтувати, але потім передумав і пішов допомагати мамі на кухні. А після вечері ми разом переглядали старі фотокартки, згадували минуле й сміялися. Усе ж таки в мене чудові батьки, і я їх дуже люблю.

– От і добре. А я саме закінчила писати п'яту заповідь для наших скрижалей. Завтра – шоста. А тебе батько відпустить до мене? – запитала Оленка.

– Гадаю, що так. Але якщо він щось мені доручить, ти пробач. Для мене дуже важливо зробити те, що просять батьки, – відповів Петрик.

Доручень не було, і ввечері вони знову зустрілися в Оленки.

– «Не вбивай!». Коротко і ясно. Це зрозуміла й легка заповідь, – сказав Петрик.

– Те, що вона зрозуміла, я згодна. А ось із приводу того, що вона легка, тут я можу посперечатися, – заперечила Оленка.

– Коваленко, ти мене лякаєш! – зробив здивовані очі Петрик. – Ти думаєш, що можеш порушити цю заповідь і вбити когось?

Оленка підійшла до вікна й подивилась униз, на вулицю, мирно освітлену ліхтарями, потім відповіла:

– Я не думаю, що могла б убити когось... Але бувають обставини, коли людина бере участь у страшних подіях. Мій дідусь був на війні. Він був пілотом. Тепер він дуже старенький, але коли згадує ті часи, завжди плаче.

– Але ж це була війна. Тоді не можна було інакше! – намагався втішити її Петрик.

– Так, але все життя він пам’ятає, як бомбардував колони машин, танки й будинки, у яких були живі люди. Тоді, в молодості, він був невіруючим, і для нього вороги були просто ворогами, і війна здавалася йому справедливою. А потім він увірував і зрозумів, що вбивав людей, створених Богом. Він багато молився, щоб Бог пробачив йому та заспокоїв його серце.

– Але ж війни бувають справедливі, – задумався Петрик. – Ми в Біблії багато читали про такі війни. Старий Заповіт майже весь присвячений битвам і війнам. Бог доручав Своему народові вести ці війни.

– Бог хотів через Свій народ навчити істини інші народи, які поклонялися ідолам. Адже в чому небезпека поклоніння ідолам? У тому, що вони оволодівають душами людей і ведуть їх у пекло.

– Так, я читав про звичаї деяких язичницьких народів, і мені було дуже страшно. Вони новонароджених немовлят присвячували злим духам, а деякі взагалі дітей у жертву приносили, – підтвердив Петрик.

Оленка продовжила:

– Бог наказав Ізраїлю викорінювати таке. Народи, які поколіннями йдуть у пекло, – це страшніше за найспустошливішу війну.

– Усе-таки добре, що ми живемо за мирних часів. Я дуже хочу, щоб завжди був мир і щоб мені ніколи не довелося у кого-небудь стріляти! – промовив Петрик.

– Ти можеш уже зараз просити про це Господа.

Оленка старанно написала шосту заповідь і відклала фломастер:

– А знаєш, що сказав Христос про цю заповідь? Він навчав, що навіть погані слова (прокляття) на адресу якоїсь людини – це вбивство.

– Ого! То що, виходить, ми всі – убивці? Що ж робити?

– Не говорити поганих слів, не ображати нікого, не бажати зла нікому, навіть своїм кривдникам. Не дозволяти ненависті оселятися в серці, – сказала Оленка.

– А що робити, якщо все-таки це станеться? Наприклад, Генка завжди мене обзиває, глузує з мене. Я сьогодні його теж обрив... – понурив очі Петрик.

– Хіба ти не знаєш, що треба робити? – запитала Оленка.

– Знаю... Помолімося разом, я не хочу навіть трошки бути схожим на вбивцю.

Заповідь шоста

Коли я був іще хлопчиною, а було це давно, років п'ятдесят тому, жив я зі своїми батьками, братом і сестрами в Киргизії. Літні канікули були дуже довгі. Мені тоді здавалося, що вони ніколи не закінчаться. З кінця травня до першого вересня ми цілими днями належали самим собі. Якщо не потрібно було пасти корову, заготовляти сіно, збирати врожай у саду, то ми ходили на рибалку й... на полювання. Ми, діти з нашої вулиці, зробили собі рогатки й ходили стріляти в горобців. Біля обори їх була тьма-тьмуща. Щоправда, особливої небезпеки ми для пташок не становили: не так легко влучити в горобця з рогатки. Одного разу я примітив пташку, що сиділа на телеграфному проводі, і, натягнувши рогатку, вистрелив у неї. Вона каменем упала на курну дорогу.

Ми підбігли до неї, і я побачив, що в пилюці лежить... ластівка! З її дзьобика текла кров, голівка була неприродно повернута. Ми всі ніби остовпіли.

Я вбив ластівку! Вона була мертва. Я взяв її до рук, подув на неї, покачав у руках туди-сюди. Але вона не ожила.

Більше я рогатку до рук не брав. Біль від цієї згадки я відчуваю досі. Бог дав у Своему Слові заповідь:

«Не вбивай!» (Вух. 20:13).

Звичайно, Він мав на увазі, щоб люди не вбивали одне одного. Але це переживання з мого дитинства допомогло мені зрозуміти, що означає «не вбивай».

Біблія говорить: «Бог, що створив світ і все, що в ньому, будучи Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудованих, і Він не вимагає служіння рук людських, ніби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. Бо ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо» (Дії 17:24–28). Бог дає усьому життя, людина не має права відбирати його в будь-кого. Воно належить Богові. Він один визначає, коли і як закінчиться життя людини.

У різних книгах пишуть і у фільмах показують, як легко й просто люди вбивають інших людей. І читачі або глядачі радіють, коли гинуть злі, а не добрі. Але нам не можна до такого звикати, нам не можна вважати, що в людей є право вбивати іншу людину! Бог говорить просто й зрозуміло: «Не вбивай».

Ми покликані берегти життя на землі: оберігати ліс, турбуватися про пташок, особливо холодними зимами, дбайливо ставитися до природи й тваринного світу. Бог призначив людину панувати на землі – це важке завдання, але й велика честь.

Не вбивай!

Ми створені для Його слави,
Важливо нам засвоїти урок:
У цьому світі має право
Життям розпоряджатися лиш Бог.

Про це забути нам не можна,
Із року в рік, із краю в край
Набат, нестримний і тривожний,
Лунає гучно: «Не вбивай!»

Ти скажеш: «Ми не винуваті,
Це все дорослі, це не ми!»
Коли ненавидиш ти брата,
Христос говорить: «Винен ти!»

Хоч це і дивно, а словами,
Якимось висловом своїм,
Наносимо ми ближнім рани
І болю завдаємо їм.

І ось чому по волі Божій,
Із року в рік, із краю в край
Набат, нестримний і тривожний,
Лунає гучно: «Не вбивай!»

Розділ 8

Занадто висока ціна

Сьогодні ми прочитаємо сьому заповідь, – сказала Оленка, розгортаючи Біблію. – Вона теж коротка, як і шоста. Але вона не зовсім зрозуміла, особливо дітям. «Не чини перелюбу». Це означає: «Не руйнуй сімейні стосунки». Зараз слово «перелюб» майже не вживається.

– Мабуть, тому що його соромно вимовляти? – запитав Петрик і почервонів.

– Мабуть, адже це ганебний гріх. На весіллі наречений і наречена обіцяють берегти вірність одне одному, бути завжди разом, жити в одному домі, виховувати дітей. У сім'ї – особливі стосунки, їх треба берегти. В Євангелії від Матвія написано: «І стануть обоє вони одним тілом», тобто як одна людина. Сторонньому немає місця у шлюбі двох людей.

Петрик трохи помовчав, а потім тихо сказав:

– Пам'ятаєш, Маринка Орлова лежала в лікарні минулою весною?

– Так, пам'ятаю.

– Вона нікому не казала, що сталося. Але ми живемо в одному будинку, і я знаю... Її тато у відрядженні в іншому місті познайомився з якоюсь жінкою і почав їздити до того міста мало не щомісяця. А потім виявилось, що там у нього народилася дочка. Коли Маринчина мама дізналася про це, то довго плакала. Потім вона подала на розлучення. А Маринка й маму любить, і тата. Ось у неї і стався нервовий зрив – так Маринчина бабуся сказала.

– А батьки розлучилися? – запитала Оленка.

– Так, але тато розривається тепер між двома сім'ями. Він розуміє, що вчинив недобре з Маринчиною мамою, та й за Маринкою сумує. А там, в іншій сім'ї, маленька дівчинка зростає, і він її покинути не може. Ось і виходить, що всім погано.

– Так, страшний це гріх, – зітхнула Оленка. – Занадто дорого коштує людям.

Петрик і Оленка мовчки розфарбовували літери сьомої заповіді.

– А що Ісус говорить про цю заповідь у Новому Заповіті? – запитав Петрик.

– Він говорив, що навіть дивитися не можна вбік чужої дружини, – відповіла Оленка.

– То що тепер, із заплученими очима ходити? – здивувався Петрик.

– Річ у тім, що дивитися можна по-різному.

– Не зрозумів! – засміявся Петрик і закліпав очима.

– Можна просто дивитися, а можна дивитися, маючи нечисті бажання. Наприклад, ти одружився, а тобі дружина сусіда подобається більше, ніж власна. Ти дивишся на чужу дружину й думаєш: «Краще б я з нею побрався!» – відповіла Оленка.

– Ні-і-і, я так ніколи не буду. Я собі таку дружину оберу! Найкращу! – посміхнувся Петрик.

– Бажаю успіхів, Петренко, у такому важливому питанні!

– Добре, Коваленко, про нас, чоловіків, мені все зрозуміло. А як треба поводитись жінкам? Що про це говорить Біблія? – запитав Петрик.

– Я не думаю, що в питаннях вірності є якісь особливі відмінності для жінок і чоловіків. Тільки для жінок зазвичай наслідки порушення цієї заповіді бувають тяжчими. Частіше за все жінка залишається сама з дітьми. А це дуже важко.

Петрик знову замовк, згадав Маринку Орлову та її маму.

– А ще нам у недільній школі говорили, – додала Оленка, – що Церква Христова – Його наречена. Ми – Його наречена. Значить, ми повинні бути вірними Христу в усьому. А непослух – це порушення вірності нашому Господу.

– Оленко, помолімося, я тут згадав дещо... Оскільки ми з тобою – Його наречена, нам треба бути в усьому Йому вірними. Адже ми любимо Христа!

Заповідь сьома

Чи знаєш ти, чому в твоєму класі, серед твоїх друзів і знайомих, так багато нещасливих людей? Прочитаймо в Біблії, що там про це написано. Як усе почалось. «І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, – і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрити його місце. І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. І промовив Адам: "Оце тепер вона – кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона чоловіковою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, – і стануть вони одним тілом". І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились» (Бут. 2:21–25). Так була створена перша сім'я. В одного чоловіка – одна дружина.

Коли Ісуса Христа запитали, чи можна розлучатися, Він відповів, що Бог не передбачив розлучення. Якщо хтось одружився, то це назавжди, на все життя. Тому Бог дав заповідь:

«Не чини перелюбу» (Вих. 20:14).

Що означає це слово, ти, мабуть, знаєш. Це коли чоловік думає, що якась інша жінка краща за його дружину. Або жінка вважає, що з іншим чоловіком вона була б щасливішою. Але Бог говорить, що це не так.

Що б не писали в книгах і не показували у фільмах, але ти ні з ким щасливим не будеш, якщо не можеш бути щасливим із тим, із ким тебе Бог поєднав. Адже Бог говорить: що Він поєднав, те людина не має права зруйнувати.

Коли Ісус сказав людям, які стояли поряд, що створювати сім'ю потрібно на все життя, то деякі дуже злякалися. Вони не могли собі уявити, що це можливо. Адже навколо дуже багато людей розлучалися, і знов одружувались, і знову розлучалися... А Ісус сказав, що дуже важливо любити одне одного й не дивитися на інших із хтивими, нечистими думками. І тоді сім'я буде щасливою, тоді менше буде дітей, які страждають від того, що їхні батьки не живуть разом.

Заповідь «Не чини перелюбу» – для дорослих, одружених людей. Але знати цю заповідь дуже важливо ще з дитинства, щоб не наробити потім помилок.

І ще одне попередження для тебе: остерігайся дивитися «дорослі» фільми, «блукати» інтернетом або читати вульгарні книги. Вони тільки здаються безневинними й привабливими. Насправді ж вони розбещують серце, виховують неправильне ставлення до сім'ї та шлюбу. Не дивись і не роби нічого такого, чого б ти не робив у присутності Ісуса Христа. Тому Біблія вчить: «Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя» (Пр. 4:23).

Будь-які сексуальні стосунки поза шлюбом, а також до шлюбу, Бог заборонив, тому що Він знає, що для людини добре, а що – погано. Адже Бог – наш Творець. І Він говорить просто й зрозуміло: «Не чини перелюбу».

Невірність

Нам навіть згадувати це нема охоти –
Бридким пасткам гріха нема числа.
Куди не глянеш – скрізь брудне болото
Невірності, неправедності, зла.

Спотворив світ усі правдиві цінності,
На Боже попит впав ганебно вниз,
І виставляє, мов дорогоцінності,
Таке, без чого треба обійтись.

Світ пишномовний в почуттів на захисті,
Та правді в очі зазирни – це жах:
Напевно, половина однокласників –
Безбатченки ще при живих батьках.

Бог з тими, котрі прагнуть бути чистими,
Подружня зрада – дуже тяжкий гріх.
Якби ж то ця гучніш лунала істина –
Мов полум'яна проповідь для всіх!

Розділ 9

Як украсти оцінку

Знаєш, Коваленко, такого я від тебе не чекав! – промовив обурений Петрик Петренко, виходячи з класу після контрольної. – Адже ми начебто друзі? Тобі що, шкода було дати мені списати розв’язок? Адже ти знаєш, що я в цих рівняннях ані бум-бум...

– Так, мені було шкода, Петренко. Мені тебе було шкода, – відповіла Оленка.

– Якби тобі було мене шкода, ти дала б мені списати!

– Я не хотіла, щоб ти був крадієм, – відповіла Оленка.

– Крадієм? Яким крадієм? Ти мене ще й обзиваєш?! Я ніколи нічого не крав! До чого тут контрольна з математики? – ще більше обурився Петрик.

– Приходь сьогодні ввечері до мене, я спробую тобі пояснити, – відповіла Оленка своєму сердитому однокласнику.

– Не прийду я до тебе ні сьогодні, ні завтра! Забудь про нашу дружбу! – крикнув Петрик і пішов додому іншою дорогою.

Увечері, почувши дзвінок, Оленка відчинила двері й побачила на порозі Петрика Петренка.

– Я прийшов тільки з цікавості. Мені цікаво, що ти ще надумала, Коваленко.

На Оленчиному столі були розкладені скрижалі, папір, фломастери. Біблія була розгорнута на знайомому, двадцятому, розділі книги Вихід.

«Не кради!» – написала Оленка олівцем восьму заповідь закону Божого.

– То ти кажеш, що ніколи нічого не крав? – запитала вона Петрика, і хлопчик густо зашарівся.

Він знав, що Оленка пам'ятає той випадок, ще з дитячого садка.

– Ти про ту машинку, яку я взяв у Віталіка? Та я її не назовсім узяв! Просто вийшло, що вона зламалася, і я не зміг її повернути, – мало не зі сльозами в голосі намагався пояснити Петрик. – Я тоді стільки сорому натерпівся, коли вона випала з моєї кишені!

– Я пам'ятаю той випадок. Але хочу, щоб ти пригадав іще дещо.

Петрик задумався.

– Вишні, – нагадала Оленка.

– А-а, вишні... Ті, що ми з Ромкою нарвали в поході? Хіба це крадіжка? Вишні були нічії, росли собі вздовж дороги, – відповів Петрик.

– А навіщо ж ви тоді ховали їх від нас і від бабусь, які сиділи на лавці? – запитала Оленка.

– Тому що... тому що...

– Ці вишні були не ваші! Ви відчували, що взяли чуже, – відказала Оленка.

– Ой, гаразд, Коваленко! Ти в нас одна свята! – відвернувся від неї Петрик.

– Не свята... Я одного разу теж... узяла чуже, – тепер зашарілась Оленка.

– Ти?! Не може бути! Як це сталося?

– Я в їдальні знайшла під столом заколку. Гарну, з різнокольоровими блискучими камінчиками... Вона мені так сподобалася! В їдальні нікого не було, і я підняла її та заховала в кишеню. Вдома я підібрала волосся – було дуже гарно. Але носити її вдома

я не могла: знала, якщо мама побачить, змусить повернути її тому, хто загубив. А в школі теж боялася носити... Цілий тиждень мучилася, а потім розповіла класному керівникові.

– Ну й знайшлася власниця заковки? – запитав Петрик.

– Знайшлася. І відтоді я вирішила, що ніколи не візьму того, що мені не належить.

– Зрозуміло. Тільки до чого тут контрольна? – подумавши, запитав Петрик. – Задачки-бо взагалі нічії.

– Задачки нічії, а розв'язання комусь належить. Виходить, ти крадеш чийсь розв'язок. Згоден?

– Згоден... – зітхнув Петрик. – Але, знаєш, Коваленко, якщо ти мені друг, доведеться тобі мені допомогти. Я в цих рівняннях нічого не тямлю.

– Залюбки допоможу! Мені неважко їх розв'язувати!

– Слухай, Оленко, а для хвальків є якась заповідь? – весело розсміявся Петрик.

Заповідь восьма

Чи доводилося тобі щось красти? Ні? Це добре. А якщо доводилося, то ти зрозумієш, про що я зараз хочу розповісти.

Це сталося зі мною, коли мені було років, можливо, п'ять. У сусідки в городі ріс чудовий горох. Стебла його вилися високо над грядками по спеціальних жердинках. А з нашого городу до сусіднього був підкоп, проритий нашим дворовим собакою.

Мені так хотілося цього гороху, ти собі навіть уявити не можеш! Я думав, що немає у світі нічого смачнішого за ці повні соковитих горошин стручки.

І я проліз до сусідки в город. Та тільки-но я встиг зірвати кілька стручків, як почув над собою її суворий голос: «Володю, ти що тут робиш?» Я не думаю, що вона сердилася. Імовіріше, вона здивувалась. Але я одразу зрозумів, чому Бог дав таку заповідь:

«Не кради!» (Вих. 20:15).

Мені було так соромно! На душі було так огидно! І горох, який я ще жував, здався мені таким несмачним! Чесні люди намагаються своєю працею заробити, щоб у них і в їхніх дітей було що їсти, у що одягнутись і взутися. А крадії живуть за рахунок інших людей. Вони в метро, в електричці або на базарі

залізають до чужої кишені й дістають, наприклад, увесь місячний заробіток батька або матері. Уявляєш, що це означає?

Але, можливо, ти скажеш, що в магазині багато всього, тому там можна що-небудь узяти й не заплатити. Ні, не можна! Тому що все комусь належить. Ми можемо користуватися тільки тим, що належить нам по праву.

Однак украсти можна не тільки гроші або речі. Можна вкрати й честь. Наприклад, когось обігнати під час змагань із бігу, зробивши йому підніжку, прибігти першим і отримати нагороду. Але ця нагорода – вкрадена. Таких прикладів можна навести багато. Списувати на уроках – теж крадіжка: ти крадеш чужі знання, отримуєш хорошу оцінку за знання сусіда за партою.

Як ти гадаєш, той, хто отримав нагороду, не заслуговуючи на неї, радіє? Ні, ніколи. Він усе життя буде пам'ятати про свій обман, і це буде його завжди переслідувати.

Святе Писання говорить: «Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужденному» (Еф. 4:28). А в Книзі приповістей Соломонових не раз згадується, що огида для Бога, якщо хтось обважує іншого. Наприклад, продає на базарі що-небудь, користуючись неправильними вагами. Грабуючи інших людей, людина оббирає саму себе, тому що чинить гидоту перед Богом. Чи благословить Бог її та її сім'ю? Ні, звичайно. Бог дав заповідь на всі часи, для усіх людей: «Не кради».

Не кради

Автором закону на Синаї
Був наш Бог, і лише Він один.
Восьма заповідь закону так лунає,
Коротко і чітко: «Не кради!»

Не на користь те, що взяв таємно, –
У пісок проллється, мов вода.
Не кради і не бажай даремно
Ти чужого – сором це й біда.

Бог наш, всемогутній і прекрасний,
Любить та піклується про нас.
Попроси Його, не треба красти,
З радістю Він все, що треба, дасть.

В Біблії Господь попереджає,
І у церкві я це часто чую:
«Той, хто краде, добре знати має,
Що він Царство Боже не спадкує».

Розділ 10

Гарна неправда

Петрик радів із того, що робота над скрижалями добігала кінця. Виходило блискуче – Оленка навчила його малювати літери так, що вони здавалися об'ємними, ніби висіченими з каменю. Але більше за все Петрикові подобалося, що вони не просто майструють щось, а намагаються краще пізнати, що ж хотів сказати людям Господь, даючи Десять заповідей.

– Так, Петренко, – сказала Оленка, розгортаючи Біблію. – Сьогодні в нас дев'ята заповідь. Читай.

– «Не свідкуй неправдиво на свого ближнього», – прочитав Петрик. – Що це означає, Коваленко? Бог не хоче, щоб ми про когось говорили неправду?

– Бог не хоче, щоб узагалі обманювали. Я б написала на скрижахлях: «Не обманюй», – відповіла Оленка.

– Але тут написано тільки про неправдиве свідчення на когось, – заперечив Петрик. – Наприклад, якщо я збрешу, сказавши, що це ти розбила вікно в кабінеті біології минулої п'ятниці...

– Так-так, Петренко, а від цього місця, будь ласка, детальніше, – зацікавилась Оленка. – Ти що, знаєш, хто його насправді розбив?

Петрик зашарівся:

– Ну, розумієш... Ні, я не можу, я слово дав.

– Знаєш, прикриваючи того, хто це вчинив, ти обманюєш разом із ним – і порушуєш заповідь Божу!

– А якщо я скажу, хто розбив вікно, то буду донощиком і ябе-дою, – розгублено промовив Петрик.

Оленка мовчки продовжувала розфарбовувати літери. Петрик не витримав:

– Гаразд... Це Тимко Андреев розбив. Ненароком. Ми раніше за всіх прийшли, він узяв указку, почав пустувати, начебто на бізона полював... Ну й метнув указку, наче спис. Ми втекли, і я слово дав, що не викажу його.

– І коли Галина Олексіївна запитувала, хто це зробив, ти промовчав. І коли вона сказала, що це, ймовірно, знову Василь Наливайко відзначився, адже він уже тричі розбивав вікна, ти теж промовчав. І коли Вася намагався виправдатися й заплакав, ти теж мовчав. Як ти гадаєш, що означало на той момент твоє мовчання?

– Я мовчав, але це було неправдивим свідченням на ближнього, – шмигнув носом Петрик. – Що ж мені робити, Оленко?

– Скажи Тимкові, що він повинен зізнатися в тому, що це він розбив вікно. Що ти не можеш його прикривати, і якщо він не зробить це сам, ти будеш змушений розповісти про все Галині Олексіївні.

– Тобі легко говорити...

– Правда не завжди легко дається, – сказала Оленка. – Але брехні притаманна одна властивість – вона завжди вилізає назовні.

– Це точно! – підтвердив Петрик. – Я в цьому сто разів переконувався.

– Я теж, – промовила Оленка. – Я іноді люблю перебільшувати. Що-небудь розповідаю і не помічаю, як брехня зривається з язика. Наче дрібниця, а брехня. Наче щось хороше, а неправда! Але є закономірність: дуже скоро з'ясовується, що я збрехала. Стає так соромно!

– Так, у мене теж таке траплялося. Мабуть, Бог дбає про те, щоб брехня не стала нашою звичкою, тому Він і викриває її. Це дуже корисна заповідь: «Не обманюй».

Петрик з Оленкою мовчки взялися розфарбовувати літери на скрижальях. Закінчивши, Петрик сказав:

– Я попрошу Тимка зізнатися, тому що цього вимагає Бог. А якщо він не захоче, то нехай уже краще всі вважають мене ябедою, ніж Бог буде вважати мене брехуном...

– Петренко, пам'ятаєш, я говорила тобі, що посіла в таборі перше місце з плавання? – почервонівши, сказала Оленка.

– То що, це була неправда?

– Не зовсім. Просто цих змагань не було, тому що, крім мене, ніхто не вмів плавати... Начебто й перше місце... а насправді – неправда. Я вже попросила в Бога пробачення за це. А тепер у тебе прошу: пробач, що сказала тобі неправду.

– Добре, Коваленко, – посміхнувся Петрик. – Пропоную в суботу сходити до басейну. Перевіримо, хто посяде перше місце: ти чи я!

Заповідь дев'ята

Поговорімо про те, до чого всі вже звикли. Про неправду. Бог дав заповідь:

*«Не свідкуй неправдиво
на свого ближнього» (Вих. 20:16).*

Заповідь цілком зрозуміла. Чи трохи пояснити?

Ця заповідь означає: не применшувати, не перебільшувати, не обманювати... Можливо, ти теж, як багато людей, думаєш: «Ну, обман – це не така вже й страшна річ. Адже це не крадіжка, не вбивство, не перелюб!» Але одну з десяти заповідей саме цьому присвятив Бог: заборонив нам говорити неправду. Особливо наговорювати на інших людей.

Чому ми іноді обманюємо? Наприклад, ми вчинили що-небудь погане й боїмося зізнатися. Думаємо, що сказати правду страшніше, ніж збрехати.

А іноді, що особливо погано, ми перекладаємо провину на іншого. Тобі це знайоме? Пам'ятаєш, як учинили перші люди в Едемі? Бог заборонив Адаму та Єві їсти плоди з одного лише дерева в Едемському саду, сказавши, що вони помруть, якщо не послухаються. А сатана сказав Єві: «Ні, не помрете... ви будете, як боги». І Єва йому повірила. Сатана обманув її. Ісус сказав про сатану: «Він був душолюб споконвіку,

і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зі свого, – бо він неправдомовець і батько неправді» (Ів. 8:44).

Що ж відповіли люди Богові, коли Він запитав їх, чи не їли вони плодів із забороненого дерева? Адам сказав: «Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, і я їв». А Єва що сказала? «Змій спокусив мене, і я їла». Бачиш, кожен із них намагався звинуватити іншого.

У книзі Дії апостолів записана історія, яка показує небезпеку брехні. Ананій і Сапфіра, чоловік і дружина, вирішили обманути апостолів. Та щойно вони це зробили, як померли. Звичайно, це винятковий випадок. Але є про що подумати, чи не так? Якщо ми хочемо жити з Богом, ми повинні завжди говорити правду. Той, хто каже неправду, говорить від сатани, а той, хто каже правду, угодний Богові. Ісус сказав про Себе: «Я – дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене» (Ів. 14:6).

«А як справи з напівправдою?» – запитаєш ти. Наведу наочний приклад із Біблії. Авраам двічі, в Єгипті та в Герарі, сказав про свою дружину Сарру (тому що боявся втратити життя через неї), що вона його сестра. В результаті він ледве не позбувся своєї дружини, яка й справді була його зведеною сестрою. Неправда або напівправда – одне й те саме. Бог неправду не терпить. Він дав нам заповіді – прості та зрозумілі. Проситимемо Господа, щоб Він допоміг нам завжди бути чесними й ні про кого не говорити погано, тим більше – неправду.

Жива заповідь

Ще здавен Бог заповідав
Суд чинити чесно й справедливо.
Заповідь таку усім Він дав:
«Не свідкуй на ближніх неправдиво».

Заповідь і в наші дні жива:
Слід чутки негайно припиняти,
Ти їх друзям не передавай,
Можна рани ближньому завдати.

Ти на те, що кажеш, розважай
І пліток не шепочи на вухо.
І брехню від правди відрізняй,
Менше говори, а більше слухай.

Мов зоря, нам вказує шляхи
Крізь віки ця заповідь і нині.
Свідка доброго бажає Бог знайти
У тобі, улюбленій дитині.

Розділ 11

Справжні скарби

Які новини? Ти поговорив із Тимком? Він зізнається у своїй провині, розбитому вікні? – запитала Оленка, відчиняючи Петрику двері.

– Поговорив, але він лише поглузував із мене, коли я йому про Бога розповідав, і попередив: викажу його – він мені помститься...

– Нічого, трохи почекаємо, можливо, він усе ж таки наважиться, – заспокоїла Оленка свого зажуреного гостя. – Проходь, у нас сьогодні особливий день.

– Так, ми дійшли до фінішу! Сьогодні остання, десята, заповідь! – урочисто промовив Петрик Петренко, розгортаючи Біблію на двадцятому розділі книги Вихід. – «Не жадай дому ближнього свого; не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!»

– Ну, і як ми коротко запишемо цю заповідь? – запитала Оленка.

– «Не жадай...» – а що писати далі? Тут, я дивлюся, багато такого, що нас не стосується. Про дружину ми розібралися в своїй заповіді, – Петрик покосився на лінійку. – Ані ослів, ані рабів у нас немає. Залишається дім і все, що є в нашого ближнього.

Петрик замислився:

– Оленко, я хотів би дещо уточнити. Ось поглянь, у вас дуже гарна, відремонтована квартира. У тебе навіть своя кімната є, у квартирі – великий хол, три балкони, простора кухня... Мені

дуже подобається приходити до тебе в гості. А ми живемо в маленькій квартирі в старому будинку. Ми з Генкою і бабусею спимо в прохідній кімнаті. У нас навіть холодильник стоїть у передпокої. І я, чесно кажучи, хочу, щоб у нас була така квартира, як у вас. Це гріх?

– Мені здається, що це нормальне бажання – мати гарну, затишну квартиру або будинок, необхідні для життя речі. Але коли ми починаємо порівнювати, хто що має, ми можемо згрішити, позаздрити тому, в кого є щось, чого в нас немає. А коли ми заздримо, ми ніби говоримо Богові: «Господи, Ти несправедливо розподілив те, що в Тебе є. Мені Ти дав менше, ніж моєму сусідові. Може, Ти мене менше любиш?»

– Виходить, що бажання може перетворитися в заздрість, і тоді ми грішимо. А як визначити, де межа між нормальним бажанням і заздрістю? – запитав Петрик.

Оленка задумалась, а Петрик сам відповів на своє запитання:

– Мабуть, коли бажання мати щось, як в іншого, викликає роздратування. Ваша квартира мені подобається, але мене це не дратує, я знаю, що твій тато дуже гарний фахівець, він багато працює, тому зміг купити таку квартиру. Це мені зрозуміло. Але що робити, коли людина має щось, не заслуговуючи на це? Якщо вона нечесним шляхом отримує багато грошей, живе в розкошах, а поряд люди не мають грошей навіть на шматок хліба?

– Петрику, Бог знає, скільки кому дати. Це Його право. Для Нього важливий стан нашого серця, а бідність чи багатство – це умови, в яких Бог нас випробовує. Випробування багатством – не найлегше. У злиднях і бідності людина швидше прийде до думки про Бога. А багатство найчастіше віддаляє людину від Господа. Звичайно, трапляються багаті люди з добрим серцем, вони багатьом допомагають, жертвують у церкві. Але таке буває нечасто. Гроші вселяють людині оманливу надію: ти можеш усе купити, тобі не страшні життєві випробування, ти могутній! Навіщо тобі Бог? Але земні багатства – тимчасові. Вони можуть забезпечити комфорт на землі, та гроші ніколи не дадуть справжнього миру в серце, надію на вічне майбутнє.

– Так, адже ми знаємо, що є інші скарби, небесні: любов, справедливість, милосердя. Краще турбуватися про те, щоб вони були в нашому житті, а не великі будинки й тугі гаманці. Пропоную написати на наших скрижалях просто: «Не заздри», – підсумував Петрик.

– Цю заповідь виконувати дуже складно. Адже є багато такого, чому можна заздрити: здоров'ю, розуму, красі іншої людини, – додала Оленка.

– Ой, Коваленко, ти в небезпеці! – сказав Петрик, жартома милуючись своїм відображенням у дзеркалі.

Заповідь десята

Кілька років тому я відвідав селище в Казахстані, де колись давно я вперше пішов до школи, де навчився плавати й кататися на ковзанах, де минули роки моего дитинства. Мені було цікаво побачити все очима дорослого. Я їхав машиною, коли мою увагу привернув хлопчина, який ганяв на велосипеді курною вулицею. Зупинивши машину, я підійшов до нього. Мені було цікаво, як почувається хлопчик нашого часу в майже покинутому селищі. Привітавшись, я запитав його: «Хлопче, ти щасливий?» – «Так, звичайно!» – відповів він, і посмішка осяяла його обличчя. Він скочив на велосипед, у якого не було ні крил, ані сидіння, і знову помчав вулицею, здіймаючи куряву. Цей хлопчик був задоволений тим, що мав. А якби він не був задоволений? Якби, наприклад, хотів мати такий самий велосипед, як у більш заможних дітей? Був би цей хлопчина щасливий? Звичайно, що ні! Бог, знаючи, які ми, люди, дав заповідь:

«Не ждай дому ближнього свого; не ждай жони ближнього свого, ані раба його, ані невольниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!» (Вих. 20:17).

Велике щастя – бути благочестивим і задоволеним, говорить Біблія. Найбагатша та людина, яка задоволена тим, що має, а не та, котра побачила щось нове та гарне, краще за те, що мала раніше, і одразу втратила радість і вже невдячна Богові.

Бог хоче, щоб ми були радісні, щасливі та задоволені, тому дав нам заповідь «Не жадай».

Він хоче зберегти нас від заздрощів і сварок, крадіжок і усіляких інших гріхів, до яких ми можемо вдаватися, якщо будемо весь час порівнювати своє з чужим, бажати того, що не наше.

Але цією заповіддю Бог хоче вберегти нас і від заздрощів до здібностей або успіху інших. Як швидко ми схильні думати: ось якби я був такий сильний, як він! Або: якби ж я була така гарна, як вона! Думаєте, ми були б щасливіші? Ні. Щасливий лише той, хто задоволений тими дарунками, якими його наділив Бог.

Завжди перевіряй своє серце, думки та бажання. Бог не дарма сказав: «Не жадай нічого, що в ближнього твого». Хочеш бути щасливим? Будь задоволений тим, що маєш, і дякуй Богові.

Не жадай

Ще в Едемі це бере початок:
Про Адама й Єву Бог подбав –
Щоб у них в усьому був достаток,
Їм прекрасний рай подарував.

Змій підступний втрутився раптово,
І змінилось враз усе в саду:
Та, одна-єдина, заборона
Першим людям принесла біду.

Це розпочалось іще з Едему,
Серце гріх підбурює моє,
Маємо і нині ту ж проблему –
Нам замало того, що в нас є.

Хочемо ми те, що мають інші:
«Чим він кращий? Дайте і мені!»
Послуга у заздрощів найгірша –
Підкорись – і будеш у вогні.

Вдячність – гарні ліки, дійсно.
Божа милість світло й мир несе.
Ось чому достойно і корисно
Дякувати Богові за все.

В серці не ховай гіркі образи,
А благословення там складай,
Геть жени ти жадібність та заздрість,
Не бажай чужого, не бажай.

Розділ 12

Дорогоцінний тягар

Оленко, можна мені сьогодні прийти до тебе з Тимком? – запитав Петрик. – У нього є кілька запитань. Я сказав йому, що за обман людина може потрапити в пекло. Він мені відповів, що тоді всі будуть у пеклі. А коли я йому про всі заповіді Божі розповів, він сказав, що заповіді – це непідйомний вантаж для людини, і в жодної людини немає шансів виконати весь закон.

– Добре, приходьте разом, – погодилась Оленка.

Увечері Оленка запропонувала спочатку закінчити роботу, а потім поговорити. Тимко спостерігав, як друзі вирізали за контуром папір із написаними на ньому Десятьма заповідями й охайно наклеїли його на картонні скрижалі.

– Готово! – урочисто промовив Петрик і поставив скрижалі на стіл.

– Звісно, справжні скрижалі мали не такий вигляд, – сказала Оленка. – Це були великі кам'яні плити, і текст був на івриті. Але Біблія зберегла для нас ці Десять заповідей, які Бог дав для усього людства й на всі часи, тому що Божий закон вічний і ніхто не може змінити його. У тебе були запитання, Тимко? – звернулася Оленка до однокласника.

– Так, я хотів запитати: якщо Бог усе знає, то навіщо Він дав заповіді, які всі порушують? Наприклад: «Не обманюй», «Не заздри». Я не знаю жодної людини, яка могла б їх виконати. Петрик сказав, що їх виконав Ісус Христос. Але що мені від цього?

Адже я не можу! Ось, наприклад, я згрішив: розбив вікно, а потім збрехав. Уважай, два гріхи. Скажімо, я зізнався, попросив пробачення, але ж мої гріхи нікуди не поділися. Вони, мабуть, у Бога десь записані. Та й у мене в пам'яті вони залишилися.

– Знаєш, Тимко, Христос не просто виконав увесь закон, Він виконав його за нас, замість нас. Я розповім тобі, як Він це зробив.

Оленка взяла Дитячу Біблію з ілюстраціями, розгорнула її на сторінці, де було зображено Голгофу, і запитала в Тимка:

– Скажи, що чекає на порушника законів?

– Покарання.

– Бачиш, це Ісус, розп'ятий на хресті. Він узяв на Себе провину за всі наші гріхи. Він був покараний замість нас. Він помер і воскрес. Коли людина кається в тому, що скоїла гріх, Ісус

пробачає їй. Після цього гріх вважається прощеним, і Бог обіцяв про нього не згадувати.

– Виходить, можна грішити й каятися, грішити й каятися, і нічого не буде? – із сумнівом запитав Тимко.

– Бог бачить серце людини й приймає тільки щире покаяння. Тимко задумався:

– Припустімо, я щиро розкаюся, і Бог пробачить мені. Але як мені жити далі? Як виконати всі ці заповіді? Зробити собі такі скрижалі, носити їх із собою, увесь час читати й перечитувати – гадаєш, це мені допоможе?

– Бог здавна обіцяв, що настануть часи, коли Він напише Свої закони в серцях людей. Ми живемо за таких часів. Коли людина кається в гріхах і запрошує у своє життя Ісуса Христа, Дух Святий оселяється в її серці й допомагає перемагати гріх, – відповіла Оленка.

– У тебе завжди виходить перемагати? – запитав Тимко.

– Не завжди, – зізналася Оленка. – Але Богові важливо, щоб ми навчилися любити Його і любити ближніх, тобто прагнути до правди й чинити з любові. Тоді закон буде ніби написаний у твоєму серці, тобі захочеться виконати заповіді, тому що вони – Божі. Це відбувається не відразу, це як сходження на гору: важливо мати ціль і прямувати до неї.

– Найголовніше, що на гору ми сходимо не самі, з нами йде Христос. Коли ми падаємо, Він піднімає нас. Я переконався у цьому й дуже хочу, щоб Він став і твоїм Другом, – сказав Петрик.

– Так, із таким Другом не страшно підніматися навіть на найвищу вершину, – погодився Тимко. – А з чого мені треба почати?

– З молитви! – хором відповіли Оленка й Петрик.

1
*Я – Господь, Бог твій.
Хай не буде тобі
інших богів.*

2
*Не роби собі кумира
та не вклоняйся йому.*

3
*Не призывай Імення
Господа, Бога твого,
надаремно.*

4
*Пам'ятай день суботній,
щоб святити його.*

5
*Шануй свого батька
та матір свою.*

6
Не вбивай!

7
Не чини перелюбу!

8
Не кради!

9
Не обманюй!

10
Не заздри!

Знаєш, що таке молитва? Це не набір гарних слів, не просто розмова, не перелік подяк і прохань.

Це єднання людини з Богом.

Уяви, що ти сидиш у кімнаті зі щільно зачиненим вікном. І ось ти наважуєшся відчинити його. До кімнати увірвався потік яскравого світла, чистого повітря та лагідного тепла. Твоя кімната стала одним цілим із величезним сяючим світом.

Коли людина молиться, світло Божої істини й тепло Божої любові наповнює її серце. Людина з'єднана з Богом.

Що робить світло Божої істини? Осяює темні кутки, вказує, що треба покращити, що полагодити, що викинути.

Що робить тепло Божої любові? Втішає, підбадьорює, живить.

Не сиди в темній кімнаті, відчини вікно свого серця Господу! Тільки так ти зможеш переконатися, що життя прекрасне й сповнене радості. Тільки з Ісусом Христом ти зможеш зрозуміти закон Божий, і тільки з Ним Божі заповіді будуть не важким тягарем, а дорогоцінною ношею.

Ісус і заповіді

Бог дуже жадає спілкування з людьми. Ми називаємо це гаряче бажання любов'ю і благодаттю. Щоб люди мали хоча б якесь уявлення про Бога, Він дав їм Своє Слово – Біблію. А щоб вони знали, який Бог, – заповіді. Цими заповідями Бог визначив умови, виконуючи які, ми можемо до Нього наблизитися, Йому молитися, Його про щось запитувати або просити. Як ти вважаєш, ми ці умови можемо виконати? Адже ти тепер усі Десять заповідей напам'ять знаєш, чи не так? То яка твоя думка?

Я думаю, що немає на землі людини, яка могла б виконати увесь закон. А Ісус? Правильно, це зробив тільки Ісус Христос. Він сказав:

*«Не подумайте, ніби Я руйнувати
Закон чи Пророків прийшов, –
Я не руйнувати прийшов,
але виконати» (Мт. 5:17).*

Загалом, річ у тім, що Бог прийшов у цей світ в особі Ісуса Христа, щоб ми могли нарешті мати з Ним спілкування. Бог став Людиною! Він народився від дівчини Марії у Віфлеємі. Цю подію ми відзначаємо, коли святкуємо Різдво Христове. Ісус жив і виховувався в Назареті й, будучи молодою людиною, став

проповідником Благої звістки. В Ісуса були учні, котрих Він назвав апостолами, тобто посланцями. Їх Він послав по всьому світу проповідувати Євангеліє усім людям. Після трьох років проповіді Ісуса заарештували, звинуватили в богохульстві (а Він – Бог і називав Себе Богом) і розіп'яли на хресті. Ці події ми теж відзначаємо. Чому ми відзначаємо смерть Христа? Тому що Він помер за гріхи всіх людей, включно з твоїми та моїми гріхами. Щоразу, коли в церкві відбувається причастя, ми згадуємо смерть Ісуса Христа. Але Ісус не залишився мертвим – Він воскрес. Це ми, звичайно, теж святкуємо. Називається це свято Пасха, тобто «визволення». Ісус воскрес із мертвих. Це означає, що Його смерть за нас Бог прийняв як жертву. Все! Нам не треба більше нести покарання за наші гріхи, якщо ми віримо в те, що Ісус зробив для нас, і прийняли Його своїм Спасителем. Це і є Євангеліє. Ісус прийшов і виконав закон – усі наші порушення закону Він узяв на Себе. Тепер ми можемо не боятися, що потрапимо на суд. За нас був засуджений Ісус.

А як же заповіді? Чи потрібно їх виконувати? Звичайно! Адже Бог не змінився. Тільки тепер ми можемо це робити не зі страху перед покаранням, а з любові до Ісуса Христа, Котрий показав нам, який наш Бог, а саме: сповнений любові до нас Батько, Котрий дає нам силу та бажання виконувати Його волю.

Якщо ти досі не покався у своїх гріхах і не попросив Ісуса Христа пробачити тобі й стати твоїм Спасителем, то можеш зробити це вже сьогодні, зараз! Присвяти Йому своє життя, і ти будеш у вічності з Ним!

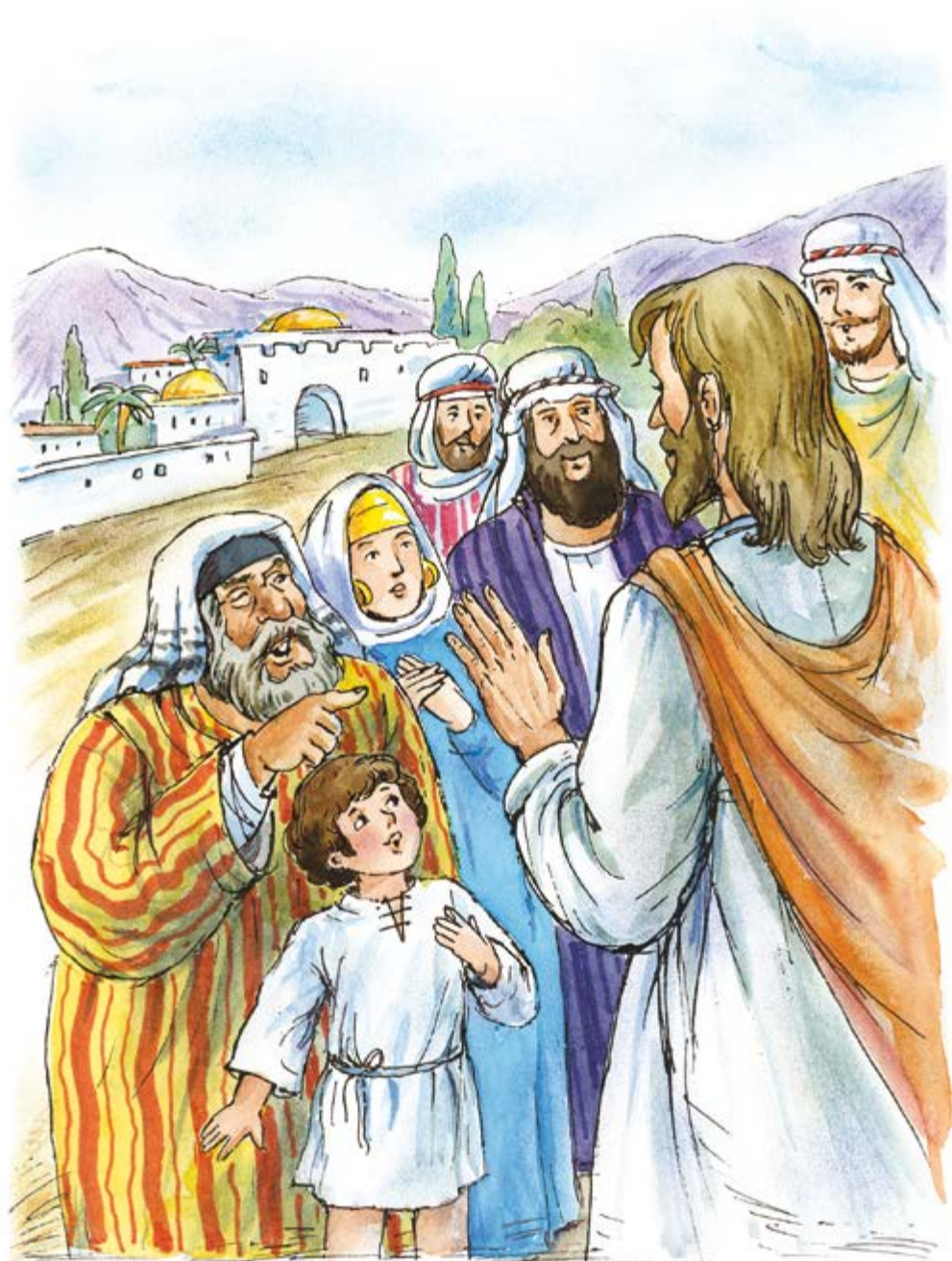
Головна заповідь

Синаю, пустелі часи минували,
Христос на землі народився та вчив,
Та Божого Сина у Нім не впізнали
Навіть і ті, хто закону служив.

Бачили, що Він в законі сильніший,
Хотіли в словах підловити вони:
«Вчителю! Заповідь найголовніша
Яка серед всіх? Поясни!»

З болем Він чув, що казали ці люди,
Якби ж то вони зрозуміти могли,
Що Він заради спасіння їх буде
Піднятий на хрест від землі.

Учиш закон – треба добре завчити
Найважливіше у світі для тебе:
Господа Бога всім серцем любити
Й ближнього так, як і себе.

Зміст

1. Макет скрижалей	3
Бог Ізраїлів – наш Бог	6
Правила життя	8
2. Із любові до Бога	9
Заповідь перша	12
Твій Господь і Бог	14
3. Кумири	15
Заповідь друга	18
Не поклоняйся ідолам	20
4. Тільки гарні слова	21
Заповідь третя	24
Суворі заповіді	26
5. Свято	27
Заповідь четверта	30
Особливий день	32
6. Не просто покора	33
Заповідь п'ята	36
Шануй батька та матір	38

7. Дорогоцінний дарунок Бога	39
Заповідь шоста	42
Не вбивай!	44
8. Занадто висока ціна	45
Заповідь сьома	48
Невірність	50
9. Як украсти оцінку	51
Заповідь восьма	54
Не кради	56
10. Гарна неправда	57
Заповідь дев'ята	60
Жива заповідь	62
11. Справжні скарби	63
Заповідь десята	66
Не жадай	68
12. Дорогоцінний тягар	69
Ісус і заповіді	74
Головна заповідь	76

Бібліотека журналу «Стежинка»

В. Цорн, О. Мікула, Г. Везикова

Правила ЖИТТЯ

Переклад з російської

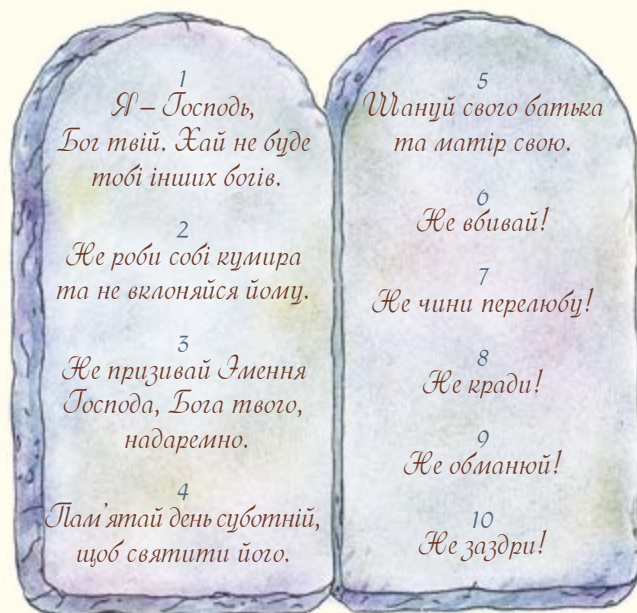
Директор *П. Давидюк*
Переклад *Д. Мусієнко*
Переклад віршів *О. Мікула*
Редактор *Д. Мусієнко*
Коректор *О. Захарчук-Дуке*
Художник *Л. Горошко*
Комп'ютерна верстка *Т. Крук*

Дата державної реєстрації, дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі:
26.07.2002, 14.03.2007, 1 074 120 0000 023994. Ідентифікаційний код: 14300272.

Вид. № 02.545. Підписано до друку 03.01.18.
Папір G-print, 130 г., крейд. Формат 70x100/16.
Гарнітура: Times New Roman, ErasBookСТТ, Myriad Pro, Menuet Script.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. 6,48. Тираж 15 000 прим. Замовлення № 17-2457К.
РО «Українське місіонерське товариство „Світло на Сході“»,
вул. Хорольська, 30, 02090, м. Київ, Україна.

Надруковано в типографії ТОВ «Новий друк», вул. Магнітогорська, 1,
02660, м. Київ, Україна.

Бібліотека журналу «Стежинка»

Наше життя сповнене відкриттів, великих і малих пригод, але також і небезпек. Бог, Який створив нас, знає, що для нас добре, а що – смертельно небезпечно. Задля того щоб і ми це знали, Він дав нам заповіді.

Це як знак на узбіччі «Небезпечний поворот» або попередження «Не лізь! Уб'є!» на стовпі високовольтної лінії електропередачі. У цікавий спосіб – через вірші, оповідання та бесіди – автори знайомлять читачів із найголовнішими правилами життя.

